

PRÍCHUTĚ

▶ BENZENE

▶ TOULENE

▶ XYLENE

OCHUTNA'ME

JIŽ

BRZY?

lafuma

GARDEN

Češi se o podzemní jezera pitné vody nikdy nezajímali tolik jako v posledních měsících. Může za to plán dvou zahraničních společností, které chtějí pod Krkonošemi, Beskydy a v Českém krasu prozkoumat zásoby plynů z břidlic.

Ondřej Stratilík, foto František Vlček

Drogerie Endrle na centrálním berounském náměstí láká na velké slevy. Během chvíle dovnitř vejde několik nažhavených žen, které prodavačka jediným pokývnutím hlavy uklidní, že prací prášky i aviváže za dobrou cenu ještě jsou.

Zcela mimo zájem všech zákazníků se ocitá prosklená police s paletou otevřených rtěnek. Vedle barev na rty a kosmetiky s vysokým UV filtrem se tu krčí i dva petiční archy. Jeden protestuje proti průzkumu výskytu břídlícových plynů v Chráněné krajinné oblasti Český kras, druhý pak proti tomu samému, ale rovnou v celé republice. „Kdo chce, může to u nás podepsat do konce dubna,“ láká polkladní zpoza své kasy zákazníky k podpisu. Podle ní tu petici každý den podepíše několik lidí. A že je to teď v Berouně velké téma, prý potvrzuje i to, že se minulý týden s celou rodinou dívala na televizní dokument o břídlícovém plynu.

Petičních míst je po středočeském městě víc, ale vedou se tu spíše akademické debaty. Až několik kilometrů odtud, kde se těžaři vytipovaná průzkumná oblast skutečně nachází, nabývá téma podzemních vrtů reálnějších obrysů.

Společnost BasGas Energia Czech podala žádost o schválení průzkumu v oblasti Berounka loni v lednu. Lokalita, pod níž by se podle přání těžařů mělo nacházet velké břídlícové ložisko, zasahuje do katastru dvaadvaceti obcí v okresech Praha-západ a Beroun. Mimo jiné jde o přírodní a historicky cenné lokality u Tetína, Karlštejna, Loděnice či Svatého Jana pod Skalou. Proti nápadu se hlasitě staví starostové a ekologové, nejvíc se bojí narušení podzemních zásobáren pitné vody. Ministerstvo životního prostředí ještě nerozhodlo. Případné schválení chtějí překazit petice a starostové, které hrozba spojila a nyní vystupují jako jeden tým.

Na parkovišti pod Koněpruskými jeskyněmi stojí jen několik aut s německými značkami a oprýskaná felicia s ceníkem za stání na předním skle. Je všední den, začátek dubna, dopoledne. Starší muž, správce parkingu, vystoupí ze své felicie jen tehdy, když přijedou další návštěvníci. Diskuse o těžbě břídlíce ho moc nezajímá. Hlavní je pro něj to, aby od každého vybral třicet korun.

„Nemá smysl proti něčemu takovému

JAK SE TĚŽÍ

◆ **Plyn z břídlíce** se dobývá takzvaným hydraulickým štěpením (frakováním). Základem je vertikální vrt do hloubky dvou až čtyř kilometrů pod povrch a několik horizontálních vrtů v délce až jednoho kilometru. K narušení břídlícové horniny se používají mechanické ořesy, do trhlin je pak povrchovými kompresory vhaněno velké množství kapaliny. Největší podíl ve směsi má voda a písek, vyskytují se v ní ale i rakovinotvorné a jinak nebezpečné přísady.

bojovat. Stejně si tam nahoře schválí, co chtějí,“ pokyvuje hlavou směrem k Praze. Svým pesimistickým postojem je ale na vápencovém území Českého krasu v současné době unikátem.

Sama správa chráněné krajinné oblasti vydala už v polovině letošního ledna zamítavé stanovisko. „Průzkumným územím budou dotčeny zájmy CHKO, dvou národních přírodních rezervací, jedné národní přírodní památky, pěti přírodních rezervací, tří přírodních památek, pěti evropsky významných lokalit, územního systému ekologické stability a krasových jeskyní,“ vypočítává Michal Slezák, šéf CHKO Český kras.

Zjednodušeně – v horizontu několika let by se tak mohl razantně změnit výhled z vršku Koněpruských jeskyní. A že tu mají turisté k dispozici zajímavou scenerii už teď. K postupnému ukrajování

protějšího kopce kvůli těžbě vápence hrají jako doprovodná hudba pravidelné údery sbíječky.

„Ten lom je zlo, ale aspoň tam nepoužívají žádné chemikálie,“ myslí si paní Alena ze stánku se suvenýry. Návštěvníci krasového útvaru si u ní můžou koupit kamínky i pohlednice. „Proti břídlíci musíme bojovat, jak se dá,“ dodává.

Naráží tím na skutečnost, že při frakování podzemních ložisek břídlícového plynu je do země vrty vpouštěna směs vody a písku, která však obsahuje i nebezpečné chemikálie. Samotní těžaři teď nechtějí upřesnit, co přesně kapalina

Lidé v Českém krasu se bojí, že vyhlídka ze Svatého Jana pod Skalou se změní.

velké území Náchodska a Broumovského výběžku). Původně území zasahovalo i za hranice Krkonošského národního parku, od čehož ale těžební společnost couvla. Nicméně i přes tento „ústupek“ popudila celý kraj, bohaté zásoby podzemní vody pod Broumovskem jsou totiž zdrojem pro celé východní Čechy.

I když je téměř jisté, že po případném rozjetí průzkumu by Koněpruské jeskyně neztratily nic ze své atraktivity a Pražáci by sem jezdili pořád, jejich zaměstnanci byli prvními, kdo podepsal petici. Jednomyslně. „Musíme si chránit vodu, nejen tady, ale všude na světě,“ myslí si Ivana Hašková, která právě prodala vstupenky do krasových jeskyní německé rodině.

Zpoza malého okýnka s ceníkem vstupného pak filozofuje, jak Češi pomalu ztrácejí vztah ke svému okolí. To ilustruje každodenní realitou, kdy tu musí po ránu uklidit hromady odpadků, které tu den předtím poházeli návštěvníci. Ale hůl nad národem ještě nezlomila. „Mladí proti tomu musí bojovat. Ti

Náchodský starosta Jan Birke (vepředu vpravo) patří mezi největší kritiky frakování.

BUDOUCNOST PLYNŮ Z BŘIDLIC

◆ **Největší význam** má břidlicový plyn v USA. Očekává se, že do osmi let uspokojí až polovinu tamější spotřeby. Tato surovina by měla snížit závislost Spojených států na dovozu zemního plynu z problematických regionů. S tímto argumentem přišli těžaři i do Evropy, velké naděje vkládali především do ložisek v Polsku. Nyní se ale ukazuje, že z očekávaných 5,3 bilionu kubíků břidlicového plynu tam leží maximálně 768 miliard kubíků. A malý význam mají podle geologů i zásoby pod Českou republikou.

tvoří. Nicméně pokud by prý dostali povolení, vytvořili by směs z toho nejkvalitnějšího a nejekologičtějšího, co bude v té chvíli k mání.

Jenže ekologům a ochráncům přírody takové sliby nestačí. Už jen samotný průnik vrtáku do podloží by podle nich ohrozil čistotu podzemních jezer, popřípadě uvolnil z hlubokých vrstev zemského pláště radioaktivní prvky, které by pak vodu a půdu zamořily.

Kromě Berounska se silný odpor proti průzkumu břidlic vzedmul i v dalších oblastech. Nejhlasitěji svůj boj rozjeli starostové obcí v Královéhradeckém kraji, kde se nachází těžební lokalita Trutnovsko (pod tímto názvem se skrývá

inzerce

SBÍRKA PRO ŽIVOT

LORM
SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

10.

ČERVENOBÍLÉ DNY

Ruku na srdce. Neudělalo by vám opravdovou radost pomoci potřebným? Zakoupením **červeného srdce** zvýšíte kvalitu života hluchoslepých. V ulicích českých a moravských měst nás potkáte při celonárodní sbírce **od 23. do 25. dubna 2012**. Děkujeme za vaši pomoc!

Pomáhejte hluchoslepým s námi
odesláním dárcovské sms ve tvaru
DMS LORM na číslo **87 777**
sbírkový účet: **43-8709380297/0100**

ČERVENOBÍLÉ DNY
veřejná sbírka 2012

Cena DMS je 30 Kč, o.s. LORM obdrží 27 Kč. Více na www.darcovkasms.cz.

www.lorm.cz

Dubnová vycházka
v lomech Českého krasu
se změnila v diskusi
o těžbě (výhled na Tetín).

starší už se do něčeho takového pouštět nebudou. Ti už ví, že se většina věcí nepodařila," přemítá. Jako by znala toho nevrlého staříka z parkoviště.

O současné náladě v Českém krasu nejlépe vypovídají obecní vývěsky. Pozvání na fotbalová utkání okresního přeboru nebo informace z jednání zastupitelstva teď přebíjejí plakátky s náčrtem podzemního vrtu, hromadné dopisy starostů či pozvání na veřejné debaty. A tak třeba na nástěnce v Tetíně se musí „XXL“ večírek s triem Maxim Turbulenc choulit pod dopisem aktivistů, kteří varují zdejší obyvatele, aby nepodlehli dopisům a argumentaci těžařů.

Ve Svatém Janu pod Skalou se však dobýváním ložisek břidlicového plynu rozhodit nenechali. Alespoň ne na první pohled. Klidný všední den ve městě proslaveném hrůzostrašným komunistickým žalářem ubíhá pomalu, unavenou atmosféru čerí jen hovory několika turistů a ze Svatojánské koleje občas vyběhne některá ze studentek pro vodu k prameni.

Jenže první dojem klame. Podle zdejšího starosty Pavla Vokála je břidlice velkým tématem, o němž se vedou dlouhé diskuse. „Zaráží nás, že se to děje poti-

chu. Správné řízení začalo už loni v lednu, ale ministerstvo životního prostředí

nás dodnes neoslovilo jako účastníka řízení. Není v tom něco v pořádku,“ kroutí Vokál hlavou.

Spolu s ostatními jedenadvaceti obcemi se nyní snaží co nejvíc zviditelnovat petice, aby získali deset tisíc podpisů, a problém se tak dostal před petiční senátní výbor (dnes je podpisů něco přes šest tisíc). „To by mohl být ten správný tlak na ministerstvo,“ doufá Vokál.

Proto jeho i další kolegy potěšila zpráva, která se objevila v úterý 10. dubna. Ministr životního prostředí Tomáš Chalupa vyjel na Broumovsko, aby starosty informoval, že ministerstvo vzalo svůj souhlas zpátky a průzkum tu zatím nepovolí. „U titulku jsem se zaradoval,“ vzpomíná Vokál, který předpokládá, že stejný postup ministerstvo zvolí i pro Český kras.

Jenže při dalším čtení jej optimismus opustil. Chalupův resort průzkumu neřekl ne. Jen diskusi vrátil o několik měsíců zpět. V novém jednání chce dát větší prostor i malým obcím, jejichž názory byly původně přehlíženy. A zároveň by se prý mělo víc dbát na veřejný zájem – tedy ochranu vody a přírody nad břidlicí.

„Rozhodnutí litujeme. Chceme nabídnout maximální množství informací, aby nakonec bylo dosaženo informovaného a věcně správného rozhodnutí,“ nevzdává boj o českou a moravskou břidlici ani těžbařská společnost Hutton Energy. ●

LOKALITY K PRŮZKUMU

◆ **Berounka:** Tato lokalita zasahuje do katastrů dvaadvaceti obcí v okresech Praha-západ a Beroun (CHKO Český kras), těžební společnost BasGas Energia Czech (dcera zahraniční Hutton Energy) podala žádost o povolení průzkumných vrtů loni v lednu, ministerstvo životního prostředí dosud nerozhodlo, od těžařů si vyžádalo další dokumenty.

◆ **Trutnovsko:** Stejná firma v dubnu 2011 požádala o povolení průzkumu v oblasti Trutnovska, Náchodska a Broumovského výběžku (CHKO Broumovsko), ministerští úředníci loni v prosinci v prvoinstančním řízení záměr povolili, proti se ale silně postavila většina dotčených obcí. Rozkladová komise ministerstva životního prostředí na začátku dubna jejich námítky uznala a jednání se vrací na začátek. Resort slibuje, že nyní poskytne větší prostor názorům starostů, respektive přihlédne k veřejnému zájmu – na vytípaném území se totiž nachází obří podzemní jezero s pitnou vodou.

◆ **Meziříčí:** Těžební společnost Cuadrilla Morava (pobočka zahraniční Cuadrilla Resources) má zájem na průzkumu břidlicového ložiska v lokalitě sahající od Hranic na Moravě přes Vsetín, Valašské Meziříčí až do podhůří Beskyd. Ministerstvo loni v prosinci souhlasilo, dotčené obce však podaly námítky, o jejichž opodstatnění rozhodne resortní rozkladová komise v průběhu května.